

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 20. vsakega mesca.

Velja celoletno 2 gl. — polletno 1 gl.

List 11.

V Celoven 20. novembra 1876.

Leto VIII.

Dvé ptici se združile.

(Poslovenil J. Carpenter.)

Dvé ptici se združile
Odkar ste se dobile,
Po gozdu léta par veselí;
A vedno sam sem jaz,
Da krajši imam čas,
Si bodem tudi ptičko vjél! —

Sabinka, slovenska junakinja.

Povest iz začetka XV. stoletja.

(Spisal Andrejčkov Jože.)

(Dalje.)

13. Stara pestunja.

Kake dve uri od Radgone poteza se prijetna dolina, katero obgrajajo nizki holmci, dan današnji obsajeni z vinsko terto, takrat pa so bili pokriti še z gostim smrečjem, varno skrivališče divjim živalim in tudi malopridnim ljudem.

Živa duša ni zašla tu sem, razun kacega lovca, ki je prišel zjutraj rano čakati divjega petelina, ko je ta sedel na suhej veji že starosti operete smreke pevaje vabil svoje pute k sebi in v svoji strasti ni zapazil sovražnika, ki je nameril vanj smertonosno puščico.

Na severni strani te doline, kjer so se hribje strinjali in delali majhen ovinek, širila se je prijetna tratina, krog in krog obdana z vitkimi jelami, da je človek ni prej zapazil, dokler ni stopil vanjo. Bister potok jo je pretakal vijé se v malih ridah po peščenem prudu med visoko travo, ki ga je tu pa tam čisto prerastla, da je bilo videti, kot bi bil nakrat v zemljo zlezal in se na drugem kraji zopet prikazal. Ob potoku sredi tratine rasla je dolgoveja

verba, edino drevó te baže med jelovjem in smrečjem, kot bi se bila kje sperla s svojimi sestrami ter zašlá v to samoto. Silo stara je morala biti, kajti deblo je bilo od verha do tal razpočeno, iz razpokline pa, kjer je les strohnel in se perst nabrala, rastle so majhine smrekice, kot bi zavidale starki ta prostorček pri potoku in se hotele same ondukaj vgnjezditi.

Tikoma pri verbi je stala koča, — ali prav za prav borna lopa; kajti bila je sestavljena iz okleščenih verhačev, pokrita s smrekovimi kožami, ki so bile samo s tertami privezane in kameni obložene, da jih ni mogel veter tako berž odtergati ali pa solnčna toplota skrivenčiti in izbokniti. Videti je bilo na prvi mah, da se stavitelj tega pohištva ni dosti pečal za ličnost in priročnost, marveč je skerbela, da je bila baraka le berž gotova in sposobna varovati pred močo in mrazom. Samo tri kole je zabil v tla, četertega pa je nadomestovala verba, na katero je bila koča naslonjena, in to je bil gotovo najmočnejši steber, kajti uni trije so že vsi švedrasto stali in ko ne bi bile obilne podpore strehe držale, bila bi se že zdavnej zježila in polomila.

Pri vsem tem pa je moralo bivanje v tej samotnej dolini sredi naravine krasote poletni čas jako prijetno biti, ko je bila vsa tratina zelena in z neštevilnimi raznobojnimi cveticami potrošena, ki so širile svojo vonjavo po okolici. Log je dajal prijetno senco, kamor so vabili ptički s svojim žvergoljenjem, in bister potoček gasil je žejo s svojo hladno vodico gozdnim prebivalcem. Ali ta hip, ko se verši naša povest, ni bilo ondi najti niti zelene trate, niti pisanih cvetkov. Debel sneg je pokrival čez in čez dolino, po drevesnih vejah se je držalo ivje v gručah, potok pa je bil premerznjen in s snegom zameten, da se prav nič ni poznalo kod teče.

Drugo jutro po onej strašnej dogodbi v Radgonskem gradu, ko je še gosti mrak pokrival okoličo, stopal je naglo v dolg plašč zavit človek proti omenjeni koči. Pod plaščem je nesel nekaj v naročji, in čeravno je imel sneg terdno skorijo, se je gredočemu vendar večkrat vderla stopinja, kar mu je hojo zeló oviralo. — Prišed do koče, ogleda se varno po vseh krajih, potem pa stopi k majhnemu oknicu ter poterka.

„Kedo terka?“ čuje se znotraj ženski glas.

„Jaz!“ oglasi se zunaj čakajoči.

„Kedo pa je to — jaz? — Sedaj toliko vem, kot prej. Nikomur ne odprem, če se mi po imenu ne razodene.“

„Le odpri, Marjana, le boš videla, da bo prav. Stari znaec je, ki si ga morda že pozabila, on pa te še ni.“

Ženska v sobi se je dala preprositi, bodi si, ker jo je ptujec po lastnem imenu nagovoril, toraj jo je moral poznati, ali pa se jej je tudi glas zdel nekoliko znan; odperla mu je vežne duri in možek zgine v hišo.

„Marjana, zakaj nisi zakurila v peči?“ nadaljuje potem ptujec, „mraz je v tej bajti, kot v pesjem hlevu. Menil sem se pogreti, pa me tu še bolj zebe, nego zunaj.“

„Saj sem sinoči pol štora pomaknila v peč, pa nič ne izdá,“ zaterjuje go-

spodinja prižigaje smolnato tersko. — „Ali povej mi vendar, kedo pa si, da veš moje imé? Jaz te ne poznam.“

Goreča terska je razsvetlila sobo, ki je bila jako siromašno opravljena. Dve dolgi klopi pri peči, na katerih je ležalo nekaj umazanih cap, červiva, polomljena miza in kup slame v kotu mesto postelje, bilo je vse orodje. — Starikava ženska je stala ptujcu nasproti, ki se je vsedel k peči in še vedno držal nekaj skritega pod plaščem. Bila je borno oblečena, sivi lasjé so jej mahali po ramah nepočesani, a gerbasto, vpadlo lice in koščene, vele roké kazale so, da starka ni imela ravno najslajših ur na svetu. Začudeno je gledala poraščenega moža, ki se jej je poredno režal nasproti.

„Marjana, kaj me res ne poznaš?“ pravi jej.

„Za Boga! nikdar te še nisem videla.“

„Ali se še spominjaš Kolomana, katerega si kot malega dečka pestovala? — Vidiš, jaz sem Koloman.“

„Za božji čas! ti Koloman?“ čudi se žena in sklene roki. „To ni mogoče; Koloman ni bil tako divjega obraza.“

„A vendar je Koloman z dušo in telesom, ki ga vidiš pred seboj. Nesrečni Koloman, zapuščen od vsega sveta, izgnanec, ki néma nikjer lastnije. Verjamem ti, da se je moje obličje mnogo spremenilo, postalo divje, kajti serd in želja po maščevanju zamorili ste mi vse človeško čutje v sercu, a postal sem — ne človek — divja zver, ki hrepeni le po kervi. — Ti si bila edina, ki si me ljubila, ko že nisem imel več starišev; ti si poznala moje lastnosti, ti si s prijaznimi besedami krotila razposajenega, divjega dečka, zatorej pa si mi tudi ostala vedno v spominu, in le, kedar se zatopim v otročjo dobo, pozabim nekoliko svoje osode in sem zopet za trenotek srečen. — Pretekla so mnoga leta, ko me ni bilo več v deželi, in ko sem se zopet vernil, jel sem najprej pozvedovati po tebi. Zvedel sem vso tvojo nesrečno osodo, iskal te povsod, dokler nisem slednjič našel svoje nekdanje dobroserčne pestunje. — Marjana, ti si se zeló postarala, zeló, a vendar bi te bil spoznal na prvi mah, ko bi te bil kje srečal.“ — Pri teh besedah je pobesil Koloman glavo in dolgo sedel molčé. Mladostna doba bila mu je zopet živo pred očmi. Vest, ki tudi pri največem hudobnežu nikdar popolnoma ne zamré, temuč se zdaj pa zdaj za trenotek zopet oglasi, zbudila se je tudi v Kolomanovih persih ter mu očitala njegove pregrehe. Želel si je zopet biti otrok in z nova pričeti svoje življenje, ali sedaj je bil že zastareli grešnik, vsa njegova pretečena leta bila so napolnjena z zločinstvom; zdelo se mu je nemogoče, verniti se na pravo pot. In misel, da njegov nasprotnik še živi, da se ni mogel zmaščevati nad njim, ta mu je razvnela zopet kri ter zamorila zadnjo betvico blazih čutov v sercu, ki jih je še imel.

Tudi stara Marjana je stala molčé Kolomanu nasproti; bila je ganjena do solz. Danes je pervikrat zopet videla človeka, ki ga je nekdanj nosila v naročji, ga varovala in mu pripovedala pravljice ter ga učila moliti. Pozneje pa sta delila obadva enako osodo. Ko je Kolomana grajšček spodil od hiše, odpravili so tudi staro pestunjo, kot nepotrebno stvar, iz grada brez vsakoršine podpore. Oddalila se je od ljudi ter se preselila v to samoto, kjer jej je pripustil

usmiljeni ogljar svojo lopo, da je imela žena na stare dni vsaj lastni kotiček, da je niso ljudje pehali od hiše do hiše. —

„Koloman povej mi vendar, kako naključje te je zopet prineslo v domači kraj!“ preterga žena molk čez nekaj časa. „Jaz sem vedno dejala: — Nikdar več ga ne bom videla.“

„Ti prashaš, kaj me je sem prineslo?“ zakrohoče se Koloman tako divje, da je starko groza obšla. „Vašega grajščaka sem prišel obiskat. Vedel sem, da bi me nemara že rad videl po dolgi ločitvi.“

„Sveta božja pomagavka!“ pravi žena prestrašena videti Kolomana tako razburjenega, „človek, ti nekaj strašnega namerjaš!“

„Ne namerjam več, temuč sem že poskusil maščevanje. Le škoda, da se mi je tako slabo sponeslo. Mladiča sem dobil v pest, stari lisjak pa jo je odtegnil. Ali tudi njemu ni še odbila maščevalna ura, našel ga bom, če bi šel tudi križem sveta.“ Rekoč odgerne svoj plašč ter položi na klop malega dečka, ki je bledega obraza in z zapertimi očmi nepremakljivo ležal, kot bi bil mertev. — „Vidiš, to je grajščakov sin!“ nasmeje se tolovaj odurno.

„Jezus, Marija!“ jekne starka, ter odskoči plaha videti ta strašni prizor. „Nesrečnež, kaj si storil, nedolžno dete si umoril!“

„Ni mertev ne, samo mrz in strah sta ga prevzela. Le deni ga na gorko, pa bo zopet oživel, kopriva ne pozebe za kar si bodi. Sin je Radgonskega grajščaka, in takovega zaroda ne popari slana tako berž.“ —

Ali žena se ne gane z mesta, kot bi bila okamnela. Še čula ni Kolomanovega povelja, temuč je zerla stermé na klopi ležeče dete, na katerem se še ni pokazal nikakoršni znak življenja. Koloman vzeme sam otroka, položi ga na slamo ter ga jame dergniti in mu sopsti v obraz. Po dolgem prizadevanji fantič spregleda, začuden se ozira in videti se v rokah tujega moža v umazani koči, jame na glas jokati. „Nič se ne repenči, mala živalica, saj ti ni nobena sila!“ godernja Koloman. „Mar hočeš tudi tako ošaben biti, kot je tvoj oče, da se ti gabi v tej koči na slamnatej postelji?“ —

„Hvala Bogu, dete živi!“ vzdahne žena, kterej se je odvalil pri tej priči težek kamen s persi. Berž pripravi, kolikor moč, dobro in gorko postelj malemu Vilkotu, streže mu, ter ga jame tešiti, rekoč, da bo kmalo zopet prišel k mami. — „Daj starišem otroka nazaj!“ oberne se potem h Kolomanu, ki je z nekakim divjim dopadanjem opazoval svoj plen. „Celo divjo zver je bolje umoriti, nego jej vzeti mladiče, kaj še le čuti ljubeča mati, ako jej iztergajo iz naročja dete, ki jej je dražše, nego lastno življenje! Lepo te prosim, imej usmiljenje z ljudmi, da bode Bog imel usmiljenje s teboj!“

„So mar imeli ljudje z menoj usmiljenje?“ pravi z zaničljivim posmehom Koloman. „Mar mi niso vzeli, kar je vsakemu človeku najdražše na svetu — domovino in svobodo? Me li niso pahnili neusmiljeno med svet brez vse pomoči in tolažbe, da sem postal zločinec, katerega ne čaka nič družega, nego rabeljnov meč? Dà, starka, tudi za me bi bilo bolje, da bi me bili umorili, nego so me pripustili tako strašni osodi! — In jaz bi s takovimi ljudmi imel usmiljenje? — Ta otrok mora biti zanjka, v katero se bo vjel stari, kajti

prisegel sem, strašno prisegel, da prej ne neham, dokler ne izpolnim maščevanja.“

„Človek ne sme nikdar siloma segati v božjo pravico. Maščevanje je Bog sam sebi prihranil, in gorjé oneinu, ki se vdeleži umorstva. Mar si že pozabil čisto kerščanski nauk, ki sem te ga nekđaj učila? Oh Kolo, Kolo poboljšaj se, sicer te bo hudo zadela božja roka. Ubogaj vsaj še enkrat staro ženo, ki ti dobro hoče, boš videl, da bo prav. Ali boš storil?“

„Ne morem, — ne smem, prepozno je že. Saj se je on tudi pregrešil zoper božjo pravico, ko mi je z lažnjivimi tožbami nakopal nesrečo.“

„Ne boj se, tudi njega se ne ogne božja šiba. Prej ali poznej ga doleti kazen. In če bi na tem svetu odšel božjemu serdu, kaj pa ga čaka nekđaj, ko bo stal pred ostrim sodnikom, ki bo sodil krivične in pravične, vsakterega po zasluženji? — Oh Koloman, bolje bi bilo, da ne bi te bila videla, nego da prideš k meni, kot tolovaj, razbojnik.“

Britke solzé so se vderle starej ženi po velem licu, videti, da se ta človek ne dá omečiti, da je hudobija pri njem pognala že preterdne korenine, nego da bi je bilo moč izrupati: in jokala je na glas, kot malo dete.

„Ne joči, Marjana, ne joči!“ pravi jej tolovaj. „Koloman ti ne bo več težil serecá, ognil se ti bo spoti za vselej. Hotel sem te samo enkrat še obiskati, in to sem izpolnil.“

Zdajci se začuje zunaj šunder in po snegu prigazi nekaj možakov.

„Moji tovarši prihajajo,“ pravi Koloman. „Ne kliči me več po pravem imenu, nihče ne sme vedeti, kedo sem, temuč zovi me, kakor mi drugod pravijo „černi Jurij,“ veš! Za trenotek posedemo še tvojo kočó, da se okrepečamo, potlej pa gremo v gore, kjer imamo svoje prosto bivališče.“

Veža se je kmalo napolnila divjih tolovajskih obrazov, katerim je v gručah viselo ivje po bradah in mustačah, da so bili vsi beli. Koloman jim gre naproti ter jih prijazno pozdravi, potem pa zakurijo na ognjišči velik ogenj in obesijo nadenj okajen kotel.

Marjana se ni ganila iz sobe, sedela je na postelji pri Vilkotu, ki je še vedno jokal klicaje ata in mamo, ter ga tolažila z ljubkajočimi besedami. —

Tolovaji so urno razsekali seboj prinešeno mesenino ter jo pometali v kotel, potem pa so posedli po tleh, vzeli vsak svojo čutaro v roke ter jeli krepko vleči iz njih.

„Le pijmo ga, sej smo ga zaslužili,“ spominja prvi, „presneto nam je terda pela.“

„Ali ste razpostavili straže na okrog, da nas kedo ne zasači?“ vpraša Jurij. „grajščak bo gotovo na nogah z vsemi svojimi hlapci.“

„Smo, smo, pet jih stoji krog po gričih, brez skerbi smo,“ odverne drugi.

Jurij je z glavo prikimaje naznanil svojo zadovoljnost ter se vlegel med nje.

„Precej dobro nam je šlo sinoči,“ prične potem eden tolovajev, „samo to je škoda, da je Konrad padel; bolje bi bilo, ko bi bili tri druge izgubili.“

„Kedo pa je bil drugi vzrok, nogo Vid,“ odverne drugi. „Jaz sem mu rekel, naj pri vas ostane, pa me še slišati ni hotel. Najprvi je bil v vsaki

omari, in odnesel je, kar se je le odtergati dalo. Za krajo je dober, družega pa ni nič ž njim; če kedo z mokro vejo pride, pa že beži. Jaz nisem bil nikdar prav zadovoljen, da se je vteknil v našo družbo, pa ker Jurij ni nič rekel, sem pa tudi jaz molčal. Največ je odnesel, storil pa nič. Sedaj sta naenkrat izginila s tistim grajskim hlapcem Lukom, nič ne vemo, kam sta šla. Denar imata, ne bo ju pes vzel.“

„Mi smo bili koj v začetku abotni, da smo se mešali v ono neumnost z grajskim valpetom,“ pravi tretji. „Valpet bi nam ne bil nič na poti, lahko bi bili vse eno prilomastili v grad. Sedaj pa imamo, ko nas je ta rujavi Vid opeharil. On je meso pojedel, nam pa kosti pustil. Če ga kedaj dobim, bom mu takovo pritisnil, da bo koj gagnil, in bo; zakaj pa goljufà?“

Jurij ni rekel pri tem besedovanji ni bev ni mev, in ko so plen delili, ni hotel najmanjše stvarice, rekoč, naj le za se ohranijo, čemur so se roparji jako čudili, ker je sicer Jurij vselej najboljši kosec izbral in za-se prihranil.

„Jurij je bolan,“ dejali so nekateri, „vino naj bolj pije, pa bo koj zdrav, in svinjsko mesó jé.“ —

Kosilo je bilo kuhano, in roparji so planili po njem, kot gladni volkovi.

„Zakaj pa niste sinoči gradu zažgali, kakor sem vam ukazal,“ pravi Jurij med jedjo, „vi ste pravi bebci. Če nisem povsod sam zraven, pa ni nič.“

„Jaz sem dvakrat vtikal bakljo pod streho, pa ni hotelo goreti,“ oglasi se eden roparjev. „Potlej pa videti, da so že vsi drugi zapustili grad, sem jo pa tudi jaz pobral, kajti mislil sem si: Grajščak je ubežal, kedo vé, če ne prižene seboj kardelo kmetov in ti bi me premlatili ter mi preterli ude, da bi nikoli več ne lazil po gradu ni kje drugod.“

Tolovaji so bili ravno najbolje volje ter jeli krožiti z neprijetnim glasom ne ravno preveč poštene pesmi, ko prisopiha eden tovarišev, ki je stal na straži, in z vso silo plane v vežo. — „Bežite, — vse černo jih je!“ pojema zasopljén.

„Koga je vse černo?“ prašajo roparji.

„Grajskih; kmetje gredó z vilami, motikami in Bog vedi s čem so še oboroženi. Zdaj zdaj bodo na ovinku. Podvizajte se, sicer boste drevi že vsi v kertovi deželi.“

Tolovaji popusté v trenutku bajto in se razgubé po hosti. Jurij plane v sobo, kjer je ležal deček, bil je čisto pozabil nanj, pa niti stare Marjane, niti dečka ni bilo več ondi.

„Amen je, vse je preč!“ kričal je Jurij z zobmi škripaje. „Vse mi je nasprotno, vse me preganja, celó oni so mi nezvesti, ki so me nekdam ljubili.“ Potem pa tudi on zbeži najposlednjiši za svojimi tovariši v gore.

14. Rešitev.

Radgonski grajščak je še tisto jutro zbral celo vojsko skupaj ter jo razposlal na vse kraje, da bi zasačili roparje. — Kmetje s cepci, vilami, in kar je kedo v naglici zgrabil, priderli so v hipu na grajščakovo povelje pred grad, kjer se je zbirala truma. Glavno četo, ki je obstajala iz domačih hlapcev in

meščanov, ki so bili večidel vsi na konjih in dobro oboroženi, vodil je grajščak sam, kmete pa je razdelil Bogomil, kateremu je izročil grajščak poveljstvo, v več oddelkov, ter jih razposlal po raznih potih proti goram, kamor bi jo bili najberž roparji mahnili.

Da je imel Bogomil najteži posel, razume se samo po sebi, kajti kmetje so se zbrali na grajščakov poklic samo zato, ker so vedeli, da bi jih sicer kaznoval, ko ne bi ubogali, mar pa jim ni bilo dosti iskati tolovajev po gozdih. „Naj grajščak sam lovi tatove,“ dejali so, „saj ima dosti oboroženih hlapcev. Kaj nam mar, če so oropali njegov grad, ako nas kaka nesreča obišče, nam bodo grajski figo pomagali.“

„Preklicana reč, jaz imam otroke doma pa ženo, kedo jih bode redil, ako mi kaki ropar pomakne nož v goltanec, ali pa mi prepara trebuh, da bom imel koj dovelj?“ obotavljal se je prvi.

„Kaj še to,“ ugovarja drugi. „Tolovaji so vsi pesji, ako zvedó, da smo kmetje pomagali grajščaku, prišli bodo in nam vas zažgali, po zimi, potlej se bomo pa pri solncu grelí, ne? Kaj porajta takov človek, ki je že vseh hudobij poln, če tudi siromaka v še večó revščino pripravi.“

Tako so godernjali celo pot med seboj, in kedar je kedo mogel, zmuzal se je na stran, bodi si proti domu, ali pa gret se v kako bajto. Bogomil je imel slednjič samo majhino število mož, ki so mu ostali zvesti, in to kardelce je pripeljal v ono dolino, kjer je stala samotna kočá.

Po snegu so se poznale stopinje in iz kočé se je dvigal dim, Bogomilu se nekoliko razvedri lice, zapové vsem največó pozornost, potem pa naglo ob-sujejo kočó od vseh strani. Pa zastonj je bil njegov up. Duri so bile odperte, pohištvo prazno, le na ognjišči je še gorel ogenj in v kotlu vrela voda. Razne, po tleh razmetane reči, ki so jih roparji v naglici popustili, poterdile so popolnoma Bogomilovo mnenje.

„Sled že imamo,“ pravi mladeneč. „Tukaj so roparji obedovali, le urno za njimi, nemara jih še dohitimo. Daleč še ne morejo biti.“

Urno so jo mahnili v hribe, Bogomil je bil vedno najpervi med njimi. Prevelike navdušenosti pozabil je bil čisto svojih spremljevalcev, katerim se menda ni tolikanj mudilo, kot njemu, in ko se že daleč v gozdu ozré po njih, vidi nakrat, da je čisto sam. Nekoliko ga spreleti mráz pomislivši, v kakej nevarnosti je, ko bi ga nakrat zasačili roparji. Klical je večkrat svoje tovarše po imenu, pa nihče se mu ni oglasil, razun jeka unostran doline. — „Oh, da bi ljubi Bog dal in mamka božja, da bi našli otroka ter ga oteli iz tolovaj-skih rok!“ jame potem na glas moliti. „Kaj bo, če ga več ne dobomo! Ostal bode v družbi sirovih ljudi, vzrastel brez vsakršnega poduka, brez poznanja Boga in njegove sv. vere, in slednjič postal morda sam ropar, ako ga hudob-neži ne umoré. — Ljubi Bog, dodeli mi, da jaz otmem tega otroka, da omečim potem grajščakovo sercé ter ga preprosím, da izpusti iz ječe Ožbeta! Oh, ljubi Oče, le to mi še dodeli na svetu!“ — Nekako blago čutilo navdalo je po molitvi mladenčevo sercé, čuti se zopet terdnega, neustrašenega, in s terdnim zaupanjem, da ga Bog usliši in mu pomaga, napoti se samši dalje po gošči. —

Globoko v onem gozdu, v grozno puščobni in do'gočasni kotelji, živel je takrat star samotarec ali puščavnik. Mož se je odpovedal že v zgodnej mladosti vsem svetnim veselicam in prijetnemu življenju ter se preselil tu sem, da bi v miru služil Bogú in se pripravljaj na pot v večnost. — Skalnat berlog bilo je njegovo bivališče, gozdni mah njegova postelj. Pred berlogom je bila velika kamenita plošča — klečalo, — zgorej pa je bilo zataknjeno v skalnato steno sveto razpelo, ki si ga je sam izrezal. Ta je bil edini kinč njegove sobe, njegovo edino premoženje. Tukaj je opravljal svojo pobožnost po dnevi in po noči, tukaj je preklečal že mnogo ur vtopljen v svete misli. Ni ga strašila ostra zima, niti letna vročina, vse je radovoljno preterpel v strahu božjem. Njegova obleka je bila terda kuta, obuvalo lesene coklje, in velik paternošter njegovo orožje. Dolga, že čisto bela brada segala mu je po persih, obraz mu je ovenel, a vendar so kazale prežive oči, da je njegov duh še vedno krepak. — Studenec, ki je curljal po gozdu, dajal mu je pijačo, malino germovje in druge gozdne jagode potrebni živež, po zimi pa je vžival suho sadje, ki si ga je po leti naprosil pri usmiljenih ljudeh. Pri tako pičli hrani bil je mož vendar še krepak, čeravno v letih, kajti njemu ni razjedala nikakoršna strast telesnih moči. —

(Dalje prihodnjič.)

Kazimir Vélíki, kralj kmetov.

(Poslovenil J. Steklasa)

(Konec.)

Malo časa je preteklo, ko pride tudi kmetič. Precej so ga odpeljali h kralju, ki je bil še kot lovec oblečen. S strahom je korakal kmetič po marmornih stopnicah ter se ni upal niti ogledati, da vidi pozlačeni strop in naslone. Kralj stopi k njemu ter ga vpraša: „No kaj, je-li mi boš hotel pokazati svojo prošnjo?“ Preplašen kmet ga samo gleda, kajti spoznal je v njem onega, s kojim je prenočil v šumi, ali spomnivši se zopet svaritve svoje žene reče kratko: „Ne, jaz jo hočem dati, ali to samemu kralju.“ —

Dvorjanci so se na to nasmijali ter mu zastoj pripovedovali, da je ta, ki ž njim govori, kralj sam. Ali on je zopet terdil, da kralj ne bi bil ž njim spal na terdej zemlji, in jedel črnega kruha, nego da kralj sedi v svilnej in žametastej obleki na prestolju, z zlato krono na glavi, deržeč žezlo v desnici, a okoli njega da stojé dvorjanci, od kojih eden derži veliki pečat, drugi dolgo batino, tretji sokola, četerti psa na vervi, ter da se mora pred kraljem pasti na kolena. In čeravno je Kazimir merzil oholost iz cele svoje duše, moral se je vendar obleči v svilno in žametasto obleko, dati si krono na glavo, sestri na prestol in poklicati kancelarja s pečatom, maršala s palico, lovca s sokolom itd. Zdaj pripeljejo zopet kmeta, kateri je skoraj od straha umerl, začuvši znani glas že v tretjič. „A zdaj mi boš vendar pokazal tvojo prošnjo?“ Ko bi ga

bila strela udarila, ali pa bi ga po golem telesu zima preletela, ne bi se bil tako preplašil in tresel, kakor zdaj. Pade na kolena ter začne bridko jokati. Potolaži ga kralj ter zapové maršalu, da vzame od njega prošnjo in jo prečita. Maršal vzame zares papir od njega, odpre ga pozorno, gleda vanj, kakor da ne zna pet naštetih ali pa da ne pozna čerk; a od njega jo prevzame kancelar ter jo tudi on začne pregledavati ali prečitati je ne more; podá jo potem lovecu, a lovec dalje in tako je šla njegova prošnja od rok do rok. Kralju se je to težko zdelo, ter zapové, da jo njemu dajo, govoreč: „Dobro znam, da vi razumite čitati prošnje velike gospode, ali ubogih podložnih ne“. Dvorjanci zarudé od sramote in jeze, a kralj čita: „Vidim tukaj sedem slogov zelja, in živino na njih, slogovi majhni in kratki, gotovo kmetovi, živina velika, gotovo grajščinska. Dalje vidim dvor z dimniki in velikimi okni, v dvoru klop in na klopi palice.“ Obolevši se h kmetu reče: „Tebi, siromašni človek, je grajščinska živina zelje pokončala, pa se te za to še pošteno pretepli.“ „Tako je, milostljivi gospod,“ reče kmet in pogleda osramotene dvorjanike, a kralj govori na dalje: „tožba siromakova vpije za osveto pred Bogom, in taka beda in krivica se odbija od mojega prestolja, a narod moj je tako tlačén od vlastelinov in boljarov, ki so tudi iz naroda, odločil sem zato, poprosivši živega Boga v pomoč, da storim konec tej krivici ter kaznim najostreje vse take zloupotrebe. Pokličite mi tedaj beriče, da gredó po zločinca, ga v žakelj zašijejo ter utopé v Visli, da tako pogine telo, ki je toliko krivic storilo mojemu narodu. Hitro so bili beriči na nogah in zajahali berze konje, kmet pa je preplašeno gledal vse to ter se ni mogel dosta načuditi ostrej obsodbi; padel je zatorej pred kralja in poljubljal njegove stopinje ter prosil milosti za svojega tlačitelja.

Zdajci pripeljejo beriči zvezanega gospoda in postavijo ga pred kralja, kateri mu ponovi obsodbo radi storjene krivice siromašnemu kmetu. Bled kakor stena stoji obtoženi pred kraljem, prosi ga milosti ter ponuja za odkup vse svoje premoženje. Ganjen po prošnjah kmeta in svojih dvorjanikov, privoli kralj v to. Ali kmet je imel dobro serce, ter ne bi rad videl, da postane vse premoženje vlastelinovo njegovo, nego poprosi samo, ako je kraljeva volja, da mu dá samo gumno, katero se derži njegovega verta. Na to reče razserjeni kralj kmetu, da naj molči in z groznim glasom zavpije krivičnežu: „Solzam in prošnjam tega siromašnega kmeta se imaš zahvaliti, da ostaneš živ, zato ga moraš klečé za odpuščanje prositi; ono vas pa, v katerej je bila storjena kmetu krivica, moraš za vedno odstopiti njemu in njegovim potomcem, potem pa se poberi izpred mojih oči in se zahvali Bogu, da si utekel strogesti zakona.“

„Ti pa kmetič, ki si mislil, da je Bog zemljo, zrak in vodo za vse ljudi enako vstvaril, vedi to, da ima v Poljskej samo plemstvo pravico posedovati in uživati zemljo, zrak in vodo. Ako si kmet pridelava na zemlji kruh, je to samo zato, ker mu je dovolil njegov gospod. V vodi mu je svobodno kopati se in jo piti, ker s tem nobeden nič ne dobi niti ne izgubi, ali mlin postaviti to je svobodno samo gospodu, to je njegovo pravo, ravno tako zamoreš zrak svobodno dihati, ali veter v veternici pripada samo tvojemu gospodu.

Da pa moreš svobodno uživati dano ti zemljo, zrak in vodo, naredim te najpoprej plemiča, ker v Poljskej treba razun božje volje tudi še privoljenja in dopuščenja kralja. Bodi tedaj plemič in nosi v gerbu znak tvoje tožbe ti in tvoja deca, in bodite višji nad siromašnim kmetom, ker to tako stari običaj zapoveduje; ako ti koga ubiješ, ali kaj ukradeš, ali kaj družega pregrešiš, takrat ti vzamem plemstvo in še le potem bodeš enak najslavnejemu in najpoštenejšemu kmetu, zdaj pa mu bodeš gospodoval in kdor se bode rodil na tvojej zemlji, bode tvoj podložni, ter ti večno služil in roboval, ako bode pobegnul s tvojega zemljišča, imaš pravo s silo ga nazaj segnati. In ko bi od lakote in revščine ginil s svojo deco in ženo ter te poprosil za pusto in neplodno zemljo, nedonašajočo tebi nobene koristi, on pa bi vendar hotel na njej s trudom in znojem hraniti se in živeti na njej, imaš ti pravico zapovedati mu, da ti robuje za ono neplodno zemljo in daje od nje desetino in gornico, masla in jaje, piščet in kopunov, sira, povesma in olja in desetino, duhovnu pa najlepšo kravo. Sploh: dajem ti pravo plemiča za večne čase do sodnega dne, ako se do takrat slepi narodi ne probudé in ne vidijo krivico, katero jim delajo plemiči, ker jaz kot kralj Poljakov imam to pravo, da ga tebi dam.

Zdaj vzame kralj meč v roke ter se dotakne kmeta in tako postane od kmeta, ubozega tlačana plemič za sto batin, a dvorjanci pa mermrajo med seboj: In govorili so Brodoznaci t. j. oni, ki so imeli v gerbu brod Noeta, v znak, da so bili že za časa Noeta plemiči, in grofovi proizlazeči od Egipčanov, in pravednici na glasu, od Androklefa, kojemu je on potegnil kost iz čeljusti, a kasneje se preselili v Poljsko, in Peterogovi, kojim je dal plemstvo car Antioh. Prejniči, kojih praunuk je ubil medveda ter zato junaštvo postal plemič, — in Ribariči, koji so dobrega soma darovali prvemu služabniku kraljevemu ter zato dobili plemstvo in bogastvo, — in Napiviči, koji so zato dobili plemstvo, ker je eden izmed njih ulovil jelena ter od kralja dobil za pivo, — Niesobiči, kojih praded je zadel letečega orla v rep, in Poparoni, potomeci Kamila, diktatorja rimskega — in Holoboki z ribo v gerbu, ker so umeli nekdaž iz morja skakajoče ribe z verženim toporiščem presekat, — in Veselinoviči, kojih ded je znal dobro jesti in še bolje piti, ter svojega kralja pri obedu razveseljevati. — Vsi ti so tožili kralju, da jim dela krivico, a ž njimi še mnogi drugi, koji so imeli v gerbih pse in mačke, plug in brano, motike in grablje, oslovske in volovske glave, ter so bili jako nezadovoljni misleči, da je kralj Kazimir njihov sovražnik, kajti on dela iz kmetov plemiče, ker bi nje rad iztrebil ter gospodoval in kraljeval nad kmetom. Zatorej so ga zasmehljivo imenovali kralja kmetov.

Ali vse to jim je bilo zastoj — kmet je postal plemič in potomeci njegovi nosijo še dandanes v gerbu klop, sedem slogov zelja in sto šib.

To se je dogodilo za kralja poljskega Kazimira. L. 1848 pa so se potomeci tega kmeta najbolj protivili odpuščenju tlake, ker jim je bilo težko dati iz rok šibe, najlepši dar od dedšine svojih pradedov. Oni pa, ki so zaslužili ker vavo svoje plemstvo so precej popustili, da poklonijo svojim bratom tlako in druga plačila, beržkone zato, ker so čutili v sebi požertvovanje svojih očetov in

posvečenje njihovo za svobodo mile svoje domovine, kajti tako požertovanje in smatranje bližnjega za brata svojega, enakakga sebi, in imajočega pravo za svobodo, je dedšina vseh pravih sinov Slavije.

Zgodovinske in potopisne čertice.

(Spisuje L. Ferčnik.)

(Dalje.)

Ves in postaja: „Hochfilzen“ je na visoki planoti, ki dela ob enem tudi razvodje med tremi potoci, ki se pozneje v eno reko stočijo. Zakaj pa je danes na tem osamelem kolodvoru vse tako živo? Moj kupejni tovarš mi to precej razjasni. Novoposvečeni frančiščan P. Eder je danes pél svojo prvo sveto mašo v podružni cerkvi, ktera se vidi ne daleč od kolodvora v polji in k tej slovesnosti je prihitelo mnogo ljudstva od vseh strani. — Kot bi trenil, so bili vsi vagoni prepolnjeni, lahko rečem natlačeni. Vsled vabljenja in prigovarjanja prileze jih tudi v naš kupej toliko, da se komaj ganemo; a ljudje so bili prijazni in prijetni, in ob enem mi je bilo všeč, da sem imel priliko ž njimi se pogovarjati. Vsi so bili dobre volje; v drugem vagonu je celo neki trobentar med vožnjo do druge postaje trobil. Na Tirolskem ima vsaka postranska dolinica svojo posebno nošo, zlasti se razlikujejo v glavinih pokrivalih ali klobucih. Vštric mene je sedela priletna žena, zdravega obraza; široko streho klobuka je imela na spodnji strani podvlečeno z neko rožnato pisano tkanino, s širjo zlato progo ob krajih, in zlato vervico krog klobuka.

Po razgovorih, ki so ga imeli ljudje med seboj sem zvedel, da je pri tej slovesnosti pridigal P. guardijan „Anižki“. Ker so bili ljudje večidel iz okolice, so mi tudi videli odgovarjati na radovedna vprašanja, katera sem jim stavljaj; vsako goro, vsak hrib, celó posamezne hiše so mi po imenu povedali. Kazali so mi na goro proti jugu, katero so imenovali „Luder“ za to goro je nek jelaninsko jezero. V kupeji je bil tudi kaplan iz „Fieberbrun-a“, ki se je tudi vračal od slovesnosti; ko se peljemo čez visok most, mi pokaže na terg precej globoko pod nami in reče: Tukaj je moje mesto, a zdaj se moram še peljati do postaje in dobre pol ure imam hoditi, da pridem nazaj domú. Železnica se polagoma spušča v dolino. „Fieberbrun,“ merzlični studenec, to ime me je osupnilo; kaplan pa se precej potegne za čast tega kraja in imena ter pripoveda, da tukaj je studenec zoper merzlico. Bližnjo cerkvico sv. Primoža in Felicijana so zidali ljudje v zahvalo, da so po tem studencu se ozdravili od dolge, hude merzlice; pripoveda se celó, da je ta studenčnica l. 1354 Marjeti Mavlaški pregnala hudo merzlično bolezen.

Na tej postaji so se vagoni že močno izpraznili, tudi v našem kupeji smo se prosteje gibali. Proti zapadu se vzdiga sterma, visoko, skalnato gorovje, — zemljovid mi pové, da se imenuje: „Kaiser“ in „najvišja ostrica“ „visoki Kaiser“, — Tirolec pa mu reče: „Koaser“; kdo ima prav?

Bolj proti jugozapadu dviga v zrak svojo visoko glavo „Kitzbüchel-Horn“ (6310') blizo tako visok, kakor naš Dobrač, s cerkvico na verhu. Moj sosed v kupeji mi pravi, da njegov brat vsako leto enkrat obiše to kapelo. Pri streljanji si je nek posmodil obraz in se bal, da ne bi oslepil. Takrat obljubi, če se mu ohrani vid, hoče vsako leto romati k tej cerkvi na goro, in svojo obljubo vsako leto zvesto derži. Hvalil je mož posebno razgled s tega hriba.

Proti večeru se je začelo temniti in nebo se je premrežilo z gostimi oblaki, ki so prihajali od jugozapadne strani; to mi ni obetalo dobrega vremena za drugo jutro.

Ob severnem znožji omenjenega hriba: „Kitzbüchel-Horn“ je terg in postaja Št. Janjž. Tudi tukaj je bilo vse živo na kolodvoru, da sem se čudil, kod se vzame toliko ljudi.

Že davno mi je znano, da so Tirolci rojeni kupei; po krajcar gredó na streho, če je treba. Vendar nisem verjel, da so tako skopi, kedar med seboj kupujejo. Beneficiat iz Salfelda je tudi tukaj vabil ljudi v kupej, privabil je med drugimi nekega životnega peka iz Kufstein a. Do vagona pa pride za njim drugi človeče, ki se ne dá od njega odgnati, dokler je vlak stal. Pek pravi: veš ti, toliko ti ne morem dati, pri tej kupčiji imam zgubo; človeče zunaj vagona pa ravno tako modruje: „veš za ta kup ne morem dati, imam zgubo.“

Ko se vlak že naprej pomika, potegne pek listnico iz žepa, in mu verže desetak s pristavkom „še petdeset.“ — Uni desetak vjame, a kaj je odgovoril, nisem več slišal. Ko se že par minut vozimo, pek po tirolsko zakolne in reče: „Je to pravi skopec! od jutra do večera se ž njim pogajam in se nisem mogel pogoditi. Ves čas je hodil za menoj, ođ kupa pa ni hotel odjenjati. Ponudil mi je javore in je hotel zanje 900 gl., jes sem mu ponujal 600 toliko bi bili vredni — zdaj sem mu obljubil 50 gl. več.“

Od Št. Janjž-a do postaje „Kitzbüchel“ se peljemo po ozki dolinici ob mali rečici. Tu spet vse živo, s streljanjem pozdravijo vlak fantje stojó na strehah in sukaje bandera; kaj vse to pomenja, nisem mogel natanko zvedeti — pa mislim, da so obhajali cerkveno žegnanje. V okolici kopljejo bakreno rudo, zato toliko stavb in malih hišic za rudarske delalce.

Od „Kitzbüchel“ se oberne železnična proga zopet na zapadno stran memo malega jezera na višo plan do postaje v Kirchbergu in dalej v Briksensko dolino.

Za Hopfgarten-om na severni strani se vzdiga „Visoka Salva,“ hrib, sloveč po svojem krasnem razgledu, visok 5760' s cerkvico na verhu, do ktere se more jezdit. Cesarjevič Rudolf je bil na tem hribu 6.—7. julija 1872. Do „Wörglna“ smo se vozili že v somračji; malo je bilo videti in razločiti. Tu se spoji Gizelina proga z Brennersko in stopi v Insko dolino.

Na postaji je nas že čakal dolg vlak; zakasnili smo se bili pol ure. Pri kasi zopet velika gaječa. — Med tem je začelo rahlo dežiti, kar me je pa malo kujalo, ker moja vožnja je bila le do Kufstein-a.

V Hopfgarten - u sem imel še velik strah zavoljo beneficiata s pohabljenjo roko. Vlak je postal le eno minuto. Siromak je pa izstopil, da bi oddal listič na neko osebo v tergu. A predenj to opravi, se začne vlak že pomikati. Brez sape prileti in hoče berž še v kupej priti, z eno roko se prime deržaja, a v drugi roci nima moči; k sreči je bil ravno kondukteur blizu, kateri ga od zadi potisne, jes pa za suknjo potegnem, da se kar zvali v kupej. Ko se oddahne in mene strah mine, ga rahlo pokregam, rekoč: „ko bi smel, bi Vam vašo prederznost očital; v takošno nevarnost bi se jaz ne podal.“

Na postaji v Wörgl - u se posloviva. On je šel obiskat kraje, kjer je prejšnja leta pastiroval, jaz pa dalej proti Kufstein - u.

Predenj se vstavimo v Kufstein - u, ozrmo se še enkrat nazaj po dolini ob Inu; na levi strani pod Brandenbergom je grad „Maria Stein,“ nekdanja lastnina žlahtne rodovine „Freundsberg - ove“, zadnjič pa je prišla v last grofu Paris Kloc - u. V knjižnici ove grajščine se je hranil oni staroslovenski kodeks iz l. 1057, kterege je slavni jezikoslovec Jernej Kopitar l. 1836 na svetlo spravil pod naslovom „Glagolita Clozianus“.

Zdaj pa le zopet nazaj do Kufsteina - a. Temna noč je že bila, ko jo od kolodvora maham čez most v mesto, tudi deževati je začelo. Moja sreča je bila, da mesto ni daleč od kolodvora in priporočena gostilnica ne daleč od mestnih vrat. Priporočila mi je gostilnico v Avraherjevi pivovarni mlada gospodična iz okolice, rekši: „Idite k Avraherju, ondi najdete prijazne ljudi in dobro postrežbo; na pošti bi bilo tudi pošteno, le poštar je včasih zarobljen.“ Ubogal sem gospodično in sem dobro zadel. V 2 velikih izbah pervega nadstropja najdem zbrano vso odlično gospodo mestno pri pivu in vinu.

(Dalje prihodnjič.)

K tobakovej zgodovini.

(Priobčil Mérovékov Prostoslav.)

Znano je, vsaj nekaterim „Besednikovim“ čitateljem, da je Krištof Kolumb, prišed na Kubo, zaukazal dvema svojim ljudem, da naj vsestransko prehodita otok in ga preiščeta. Vernivša se o določenem času, naznanita mu vse, karkoli sta bila videla in čula znamenitega Kolumb sam piše do hispanskega dvora tako - le: „Možaka naletela sta na Indijane obojega spola, ki so imeli v ustih goreče netilnice in z radostjo vlekli dim v se, a potem zopet izpuhaval ga.“ To ni bilo nič družega nego tobak, kojega so pušili. Pač je smešno, da se je oni običaj zanesel med nas po surovih divjaških Indijanih. S čudno hitrostjo razširil se je po vsej Evropi, vkoreninil se bodi si v krasnej palači, bodi si v borney bajti beračevej, vgladil si gospodar - tvo med vsem olikanim svetom. Bedasta se nam zdi s početka navada, a po večkratnej poskušnji postane človeku v strast. Tri stoletja po odkritji Amerike po Kolumbu, razširila se je ta navada, a bolje ta razvada, splošno po Evropi. Sicer terdijo

Jutrovcí, da so oni v prvo pušili duhan, a manjka jim tehtnih dokazov. Obče je pa tudi znano, da so Perzi in Kitajci stoprav l. 1599. prvi tobak dobili od Portugizov. O tem pripoveduje se sledeče: Dve leti po pregnatvi Portugizov iz Perzije dospé karavana s štiridesetimi velbljodi, ki so bili obloženi s tobakom, v Kachbinsko mesto. Voditelj karavane ni še ničesa znal, da so pregnali Portugize, pa razloži svoje blago na tergu. A takoj ga zalotijo Perzi ter ga kaznijo. Porežejo njemu in tovaršem njegovim nosove in ušesa, ter jih z blagom vred sežgó na javnem tergu, da je tako zamogel narod zastonj sopsti prijetno vonjavo duhanovo, in zabavati se nad smertjo vragov. — Neki zgodovinopisec šestnajstega veka posebej razpravlja pušenje Indijanov; pravi, da se puhaje hudo upijanjajo, tako da jih morajo nezavedne odnesti domú; konečno omenja bedarije in pregrešnosti tacih kristijanov, ki s to pohujšljivo razvado in zapeljevanjem posnemajo peklenščeka samega.

V sredini šestnajstega veka poznali so obče tobak v Evropi. — Visoke glave so skrajema protivile se njegovej vpeljavi, a bilo je vse zastonj. — Jean Nicot, francoski poslanik na Portugiškem dvoru, zanesel ga je bil leta 1560. prvi na Francosko, ter podaril ga onda kraljičinej materi, Katarini Medicejski. Po njem nazivali so ga „herba Nicotiana“. Kardinal de Sainte Croix, uvel ga je na Laško, kjer so ga po njem zvali „herba de St. Croix“. Sir John Howkins spravil ga je na Angleškej med svet, in Sir Wolther Raleigh ter Sir Hugo Middlesson bila sta prva, ki sta ga spravila v modo, ter derznila se pušiti na javnem tergu. Akoravno se je to čudno zdelo ljudem, vendar sta našla kmalo dokaj posnemalcev, kajti njih število naraščalo je od dne do dne. Celó lepi spol vdal se je pušenji. Za onih časov osnovali ste se dve stranki, ena za, druga zoper pušenje; celo učeno, teologično se je razpravljalo o tobaku. Nekateri so dejali, da se s pušenjem žali Bog, da je peklenščeku v čestitanje; a drugi terdili so zopet, da je duhanova slast nebeška, da je sredstvo proti vsem boleznim. Strašno je čertil kralj Jakob I. duhan, ter po Dioklecijanovo preganjal tobakarje; povsod drugej bi bil dosegel svoj namen, a pri svobodnih Angležih to ni bilo moč. — Da-si je Amurat IV. zaukazal prebadati nosove tobakarjem, akoravno je nek perzijsk šah velel jim celo do čista porezati jih, — vkljub temu se je krepko širila ta razvada, in dandanes vlada vesoljni svet.

Družba sv. Mohora.

Pisateljem v spodbujó in podporo je razpisal družbini odbor tudi za prihodnje leto več daril. Do 15. t. m. so odboru došli sledeči rokopisi, ki tekmečujejo za razpisana darila:

1. „Učitelj Dobrašín“ — podučna povest; hervatski spisal Iv. Trnski in izdalo društvo sv. Jeronima v Zagrebu.
2. Tri povesti: „Goličanova rejenka“, „Debeloglavec“ in „Gorčni čuvaj“.
3. „Filip Jakob Kafol“ — životopis.

4. „Spomin na Oglej“ in 5. „Hoja na Vezuv“ — potopisni čertici.
6. „Nekoliko besed o sadjoreji.“
7. „Pijača in človeško zdravje“ in
8. „Ali bomo kedaj sèžigali merliče?“

Rokopisi so gg. presojevalcem izročeni; darila se bodo po razsodbi izplačala Vodnikov dan 2. februarja.

Med tem, ko neutrudljivi poverjeniki k pristopu vabijo in nove in stare ude nabirajo, se družbine knjige za prihodnje leto poredno dotiskujejo. Od šestero bukev, ki so udom l. 1877 namenjene, ste v natisu že skorej doveršeni: a) „Občna zgodovina“ — četerti snopič v 30.000 iztisih. Na pol ednajstih polah obsega povestnico rimskega naroda od dobe deržavlanskih dob do propada rimske vesoljne deržave in do preseljevanja narodov. S tem zvezkom je tedaj končana zgodovina starega veka.

b) „Umni kmetovalec“ — obsega v tretjem snopiču na pol devetih polah nauk o lanoreji, o drugih predivnatih in kupčijskih rastlinah in uči umno vertnarstvo in gozdorejo. Sedaj se stavi in tiska zadnji snop č: „Kristusovo življenje,“ tako, da bode prihodnje leto priljubljena knjiga srečno doveršena.

S posebnim veseljem pa bodo vsi družbeniki sprejeli toliko zaželjeni drugi del molitvene knjige, ki jo spisuje prečast. gosp. Fr. Kosar, korar v Mariboru.

Priročno in spretno, kar je le njemu lastno, je preč. gosp. pisatelj tudi v drugi del molitvenika nabral iz sv. pisma, ali iz cerkvenih molitev in pesem ali iz pisem sv. Božjih služebnikov toliko prijetne in vsakoverstne hrane, da se tudi drugi del po vsej pravici imenuje: „Nebeška hrana — bogoljubnim dušam dana.“ Lepo se ujema s prvim delom, ki ga je družba izdala pred dvema leti; lahko pa služi tudi kot za-se obstoječa molitvena knjiga. Njen obseg je ob kratkem ta-le:

I. Poglavlje. **Pobožnosti za celi mesec:** Temeljiten nauk o premišljevanji in v 30 premišljevanjih praktični navod, kako se resnice lahko in hasnito premišlujejo.

II. Poglavlje. **Pobožnosti za celo leto.** Cerkevne molitve in pesmi za razne cerkvene čase in praznike in pri posebnih cerkvenih obredih. V ta oddelek so vpletene dnevnice Marije Dev.

III. Poglavlje. **Pobožnosti za razne priložnosti in potrebe:** n. pr. molitve pri sv. kerstu, pri sv. birmi, pri poroki, pri vpeljevanji zak. matere; pri raznih procesijah itd.

IV. Poglavlje. **Pobožnosti za bolnike, za umirajoče in za ranjke:** Domača meša za bolnike — molitve pri previdenji — opravilo po ranjih.

Že iz tega načerta je razvidno, da tako osnovana knjiga daleč prekosi tudi najboljše molitvene bukve, kar jih Slovenci dosedaj imamo; te so do malega vse po enem kopitu sèstavljene — Kosarjev molitvenik pa ima skoz in skoz kaj odličnega, kaj posebnega.

Družbeniki bodo zares imeli nebeško hrano za cerkev in dom, za dni zdravja in veselja, pa tudi za dni žalosti, terpljenja in za smertno uro. Pričakovati tedaj smemo, da bode ravno drugi del „Nebeške hrane“ privabil zopet prav obilno število novih družbenikov. Resnica je, da se je l. 1875,

ko je prišel prvi del na svitlo, oglasilo 2256 udov na novo. Naj se zgodi še v prihodnjem letu!

Po občini želji bode odbor skerbel, da se naročeno število molitvenih bukev ob enem v Celovcu dostojno in po najnižji ceni veže. Družbeniki, ki želé vezanih molitvenih knjig, naj letnini priložijo in gospodom poverjenikom izročé 40 kr.

Kratkočasnice.

(Nabral Lav. Gorénjec — Podgoričan.)

Neki spahija (turšk vlastelin) je bil svojemu kmetu izročil pismo in koš rakov, da je odnese v mestu spahijskemu odvetniku. Kmet rake srečno prinese na pol pota — in da bi nekoliko oddahnil se, sede kraj majhnega in prijetno žuborečega potoka v hlad senčnate lipe — in mirno zaspí. Ko je kmet spal, zverne se koš nekako z raci vred, da je vsa račja družina svojevoljno preselila se v vodo. Po kratkem spanji se izbudi kmet, ter žalosten opazi, da nij rakov v koši, — nu, pa operta prazen koš, dalje odide v mesto in srečno pride k odvetniku, kateremu takoj izroči pismo s praznim košem vred. „Čuj, prijatelj!“ — opomni odvetnik, ko pozorno prečita list: „tedaj tù so raci!“ — „Ali so?“ — začudi se kmet ves potješen, „hvala Bogu, ker ste je v pismu našli, kajti iz koša, sam ne znam, kako, pobegnili so mi bili vsi.“

* * *

V nekovej družini so besedo zasuknili na neko jako krasno, a posebno slaboumno gospo — in mnogo družabnikov je milovalo to gospo, zakaj nij tako razumna, kakor je krasna. „Meni pa to nič ne preséda,“ opomni neki dovtipnik, „jaz je ne poslušam, temuč jaz jo le gledam, kedar govori.“

* * *

Nekov ohol mladenič je imel to navado, da je rad ponašal se s svojimi znanostmi — in spraval se je o priliki o nekovej znanstvenoj točki tudi z nekim veččim, ali jako zbadljivim gospodom. Ker mladenič svoje terditve nij mogel boljše zasloniti, opomnil je: „Oprostite dragi gospod, to znam bolje jaz, nego znate Vi, moj oča nij zastonj v nekoliko letih, ko sem dijakoval, nad 4000 gld. petrosil za moj uk!“ — „Rad verujem to,“ — poterdil je gospod in posmehnil se, „ko pa bi bil kedo, ki bi Vam le 40 gld. ponudil za Vašo vednost, le prodajte mu jo takoj.“

Duhovske spremembe v Kerški škofiji.

Č. g. Krofič Miha, fajmošter v Št. Rupertu blizo Velikovca je poterjen za dekanij-skega svetovalca. Č. g. fajmošter v Borovljah Legat Val. je dobil faro Žitaroves. Č. g. provizor Šercer Ant gre iz Žitarovesi za provizorja v Borovlje. Č. g. Šaubach Franc ostane za provizorja v Vašinjah. Č. g. Smeričnik Bošt., fajmošter na Žihpoljih, je stopil s 1. nov. v stalni pokoj in Žihpoljsko faro oskerbuje č. g. Rakeb Jož. provizor na Golšovem. — Umerl je dne 3. nov. č. g. Kronik Janez, fajmošter na Ziljski Bistrici. Bistriško faro oskerbuje začasno č. g. Štembal Mart., provizor v Gorjah.

Duhovnije: Bistrica na Zili, Borovlje, Vašnje in Žihpolje so razpisane do 21. dec. t. l.